

„Lex Szapáry“

Irta: Kóhalmy Miklós, gyógyszerész.

Kartársaim érdekét óhajtom szolgálni, midőn felhivom figyelmüket az 1891. évi szeptember hó 17-én 67.231. számú Budapest székesfőváros közönségéhez intézett belügyminiszteri leiratban foglalt legmagasabb rendelkezésre. Ezen rendelkezést nagynevű elődeink eszközölték ki I. Ferenc József királytól. Küldöttségileg jelentek meg ugyanis Ófelsége előtt, előadva a gyógyszerészársadalom családjainak bizonytalan anyagi helyzetét. Ófelsége méltányolta a gyógyszerészek jogos kivánságát, s ennek folyamánaként jött létre a „Lex Szapáry“ néven ismert fenthivatkozott leirat. Ez a leirat úgy kezdődik, hogy „Ő császári és Apostoli kir. Felsége Ischiben 1891. évi augusztus hó 29-én kelt legfelsőbb elhatározása alapján, stb.“ Ez tehát nem egyszerű miniszteri rendelet, hanem az 1876. évi XIV. t.-c. közegészségügyre vonatkozó törvény szakaszainak kiegészítő rendelkező része; melyből a következő részeket idézem:

„Nehogy pedig magánjogi érdekek sérelmet szenvedjenek, különösen pedig nehogy a gyógyszerészek özvegyei és árvái férjeik, illetve atyjuk elhalálása folytán nyomoruságra jussanak, illetve saját hibájukon kívül károsodást szenvedjenek, a törvényben gondoskodva lett arról, hogy a gyógyszerész elhunytával a személyes gyógyszerészeti jogosítvány haszonélvezete az özvegyre szálljon; amennyiben pedig az özvegy gyermekei kiskorúsága alatt újból férjhez menne, vagy elhalna; a jogosítvány haszonélvezete ezekre szálljon át.“

„Sőt minthogy oly esetek is merültek fel, hogy a gyógyszerész hirtelen elhalálása folytán az átruházásban akadályoztatott: méltányossági szempontból, még azon esetben is megengedett az átruházás, ha a gyógyszerésznek csakis a halál közbejötté által megakadályozott átruházási szándéka és az, hogy ennek keresz-

tülvitelére nézve már lépéseket is tett, hitelesen beigazoltatott.“

„Ezek szerint tehát a törvény s annak alapján fennálló rendeletek a személyes jogosítványnyal bíró gyógyszerészeket, valamint haláluk esetén hozzátartozóikat is tényleg a legkitelhetőbb védelemben részesítik.“

Fentidézett kormányrendelet az özvegyek és árvák vagyoni helyzetét, jövőjét szabályozza. Módot nyújt arra, hogy az özvegy, esetleg kiskorúak a családfő elhalálása után a személyes üzleti jog útján családi vagyonukat megvédjék.

Köztudomású dolog, hogy a gyógyszerészársadalom vagyonnal veszi át gyógyszerét; igazságtalan lenne tehát, hogy a családfő elhalálása a családi vagyon megszűnését jelentené.

A gyógyszerész egész életében szakképzettségével, munkájával a közegészségügy érdekét szolgálja, hogy családjának kenyerét megszeresse. A királyi kegy intézkedése a magántulajdont és a család vagyonát biztosította; de nagyon bölcs és belátó volt ezen rendelkezés annál inkább is, mert ezzel egyidejűleg a közegészségügy érdekét is szolgálta. Ha a gyógyszerésznek nem lenne biztosítva megélhetése, családjának vagyona, vajjon miért éljen le egy életet szakképzettségével és családi vagyona befektetésével egy szerény faluban minden kultúrélet nélkül.

Ezen királyi kegy tehát világosan szabályozza a gyógyszerész családi vagyonát, mert ha ez nem így lenne, nem hiszem, hogy akadt ember, aki a gyógyszerészi pályára lépne, ahol lekööttsége mellett halála esetén családjának jövőjét nem tudja biztosítani.

Ez az államfői rendelkezés mindjobban elhomályosodni látszik az emlékezetben, pedig ezt minden gyógyszerésznek ismernie kell; mert ezen alapszik a saját és családjának nyugalma.

A gyógyszerészek és fogműves kuruzslók.

— Irta: Gonda Mihály nyiregyházi gyógyszerész —

A Gyógyszerészeti Közlöny f. évi augusztus 19-iki számában nagyon érdekes és figyelemre méltó cikk jelent meg dr. Kovács László fogorvos tollából, aki egy régen húzódó és valljuk be, nem sok sikert elért akciónkhoz nyult hozzá. Nagyon örvendetes, hogy az orvosi kar részéről kapunk végre segítő kezet olyan esetben, ami nemcsak gyógyszerészeti, de orvosi probléma is.

A fogorvosokat érintő kuruzslás valóban dzsungel, ami előttünk is rejtély, hogy nem tudják évek óta elintézni és amint látom, éppen úgy nem koronázza siker az akciójukat, mint

ahogy a gyógyszerészek hasonló akciói is legtöbbször, ha illegitim ügyet akarnak elintézni, hajótörést szenvednek.

Akik a fogorvosi gyógyításokban elterjedt nagymérvű kuruzslást figyelik, legelőször azon csodálkoznak, hogy nem sikerült még egységes fellépéssel legalább annyit elérni, hogy a közvélemény e kérdésben megfelelő propagandával felvilágosíttassék. A beteg fogak kezelését kívánó páciens a fogalmakkal legtöbbször nincsen tisztában; azt hiszi, hogy a fogászat egy iparféle, amelyet bárki megtanulhat. Hiszen látja,

hogy a fogműves, akit ő inaskora óta személyesen ismer, bizonyos idő után orvosi köpenyében, „doktor úr“ minőségben, óriási sikereket ér el, tehát ezekkel azonosítja a fogorvosokat is. Számos esetben, mikor gyógyszerterámban erre sor került, észleltem, hogy milyen óriási mérveket öltött a kuruzslás. Ismerek fogműveseket, akik a becsületes iparukat abban hagyva, kizárólag fogorvosi gyakorlatot űznek anélkül, hogy ebben valaha is ellenőriznék őket. Csodálkozom az orvosi kar nagy közönyén, hogy ez ügyben nem keres valami megoldást; bár, mint egy alkalommal olvastam egy fogorvosi lapban, tesznek lépéseket és az ellenőrzés, a felügyelet hiányát okolják a sikertelenségért.

Én ennek egyik fontos okát abban találok, hogy a fogorvosok orvosi ténykedése nincsen kellő módon hangsúlyozva. A foggyógyítás komoly orvosi feladat és a fogászat művelése éppen olyan felelősségteljes, mint bármely más szakmáé. A beteg valahogy már megszokta, hogy az orvosi gyógyítást akkor tekinti komoly-nak, ha az orvos receptet is ír; néha ez, mint a receptekből látom, tisztán szuggesztív hatás akar lenni. Régóta vagyok önálló gyógyszerész, de ritkaság számba megy, ha fogorvostól receptet látok; pedig a beteg, még ha fogbetegről van szó, elvárja a receptet. A napokban volt nálam egy beteg fogorvosi recepttel és megjegyezte: „Komoly doktor ez, fáj a fogam és receptet adott, míg . . . doktor úr csak annyit mondott, hogy vegyek be egy port, azt kérjem a patikában, ott már tudják.“ Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a fogkezelésnél minduntalan receptet írjanak; de vannak esetek, amikor nem elég azt mondani, hogy menjenek be a patikába, majd ott kapnak rá valamit, de pszihikusan is szükséges valami gyógyszert felírni.

Egy másik megjegyzésem az, hogy a fogorvosok is a fogászati lerakatokból szerzik be szükségleteiket, azzal a megokolással, hogy fogászati anyagokat úgyis onnan hozatják, egyúttal az is eljön a rendeléssel. Ezen is lehetne segíteni a gyógyszerészeknek, csak kölcsönös segítség szükséges. Éppen a napokban hallottam, hogy újabb fogászati lerakatot nyitottak, ahol bizonyára éppen úgy lehető lesz az egy- és kétkeresztes gyógyszereket, erős hatású mérgeket kapni, mint más ilyen lerakatban és valószínűleg fog akadni fogorvos, aki onnan fogja beszerezni a gyógyszereit, ezzel mintegy elősegítvén — akaratán kívül — ezt a törvénytelen állapotot.

A gyógyszerészi kar mindig teljesíti kötelességét és kész a fogorvosoknak a segítségükre lenni; azonban sajnos, a hatóságoknak látszólag nincs módjukban, az idevonatkozó rendeletek hiányossága miatt, a kellő eréllyel az ilyen lerakatok ellen eljárni.

Nagyon üdvös volna, ha e tekintetben az Országos Egyesület a szaklapokban nyilatkoznék, hogy minő rendeletek szabályozzák ezen fogászati lerakatok gyógyszerárúsítását; mert úgy tűnik fel, mintha a fogászati műszerek raktárontartásával, fogászati gyógyszerek és mérgek (arzén, karbol, kokain, formaldehyd, kreo-zot, stb.) árusítására is joguk lenne.

A fogorvosi társadalom a gyógyszerészi kart a fogműves kuruzslás megakadályozásában minden tekintetben maga mellett fogja találni; egyrészt a megfelelő propaganda és a közönség felvilágosításában, másrészt minden olyan akcióban, amely a kuruzslóknak a fogászatban használatos erőshatású szerek megszerzését lehetetlenné teszi.

Sebészeti kötőszerek árusítása.

Irta: *dr. Köninger Miklós*, Győr szabad kir. város tb. főorvosa, I. ker. tiszti orvos.*)

Illatszertárak kirakataiban, sőt — horribile dictu — vegyeskereskedőkében, a sajtok és heringek mellett vatta, patyolatsomagok (gaze), pólyák sorakoznak rikító reklámfelirattal: csak 80 fillér egy csomag. A közegészségügy nagyobb dicsőségére patikaszeres krájlérájokban. A nagy $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{2}$ kilósnak jelzett csomagokon, természetesen hátul, hogy a vevő meg ne lássa, csak majdnem nagyítóval olvasható parányi betűkkel: Nem steril, sebkötözésre nem alkalmas. A szegény vásárló — ki a mai nehéz viszonyok között már pár fillérrel olcsóbb árúnak is örül — elgondolkozik: ejnye-ejnye, a mi patikusunk de drágán adja a kötszert. Megveszi s bizony,

ha otthon megnézi, a sok-sok papiros-csomagolással üti csak meg a jelzett mértéket. És hiába van az a kis felírás rajta, bizony legtöbbször, ha valami sérülés történik, felhasználják. Mert hát mire másra használhatná? A vattát még csak el tudjuk használni, ha eszébe jut, hogy sebre csak zsirtalanított, steril kötszert kell tenni — pl. rézkilincstisztításra, ruhabélésbe, de a patyolat pólyát mire másra használná el, mint sebkötözésre. A legtöbb esetben csunya fertőzés támad, doktor, patika, kórházköltség szükségeltetik az olcsó kötszer használata után. De merevgörccs (tetanus) fertőzés is felléphet, melyből ritkán van gyógyulás. Ki felelős mind-ezekért.

Mit mondanak a rendeletek?

*) A „Tiszti orvos“ című folyóiratból vesszük át ezt a bennünket is érdeklő közleményt.